

Anglická slovesa – The English verbs

Sloveso v angličtině může vyjadřovat **činnost** (to read – číst, to swim – plavat...), **stav** (to exist – existovat, to lie – ležet...) nebo **proces** (to die – zemřít, to go on – pokračovat). Anglická slovesa se podle svého významu a použití dělí do dvou hlavních skupin:

1. Do skupiny **pomocných sloves** (Auxiliary verbs) spadají **vlastní pomocná slovesa**, která se používají při tvoření časů a která nemění význam lexikálního slovesa. Jsou to: **to be, to have, to do, shall a will**. Druhou podskupinu tvoří **slovesa způsobová** (Modal verbs), kterými se nemění čas slovesa, nýbrž se určitým způsobem zabarvuje jeho význam. Jsou to slovesa: **can, may, must, need, ought to, dare, used to, will a shall**. Pomocná slovesa jsou jediná, která mohou stát v angličtině před podmětem (v tázací větě), např.: *Shall I delete this file?*
Mám smazat tento soubor?
2. Druhou základní skupinu tvoří slovesa **významová** (Lexical verbs), která je možno dále dělit dle tvoření minulého času a minulého participia na slovesa **pravidelná** (to work – pracovat, to clean – čistit...) a **nepravidelná** (to sleep – spát, to go – jít, to read – číst...). Významová slovesa přebírají ve 3. osobě jednotného čísla přítomného času koncovku **-(e)s** (he works, she goes...).

Přítomný čas - Present Simple

1. Pomocná slovesa

TO BE (být)

– se v angličtině tvoří pomocí podmětu (vyjádřeného osobním zájmenem, jménem, podmětou větou apod.) a slovesa **to be** v příslušném tvaru. Ve všech osobách je možno vytvořit tzv. stažený tvar (I'm, you're...), který vzniká spojením osobního zájmena s příslušným tvarem slovesa **to be** a nahrazením příslušné samohlásky apostrofem (').

Časování slovesa **to be**:

I am (I'm)	we are (we're)
you are (you're)	you are (you're)
he/she /it is (he's, she's, it's)	they are (they're)

Otázka (Question)

se u pomocného slovesa **to be** tvoří výměnou pozice podmětu a pomocného slovesa ve větě.

V otázce **to be** stažené tvary netvoří.

Příklady:

Am I nervous? Jsem nervózní?

Are we brothers? Jsme bratři?

Are you tired? Jsi unaven?

Are you prepared? Jste připraveni?

Is he ready? Je připraven?

Are they Czech? Jsou to Češi?

Zápor (Negation)

se u slovesa *to be* tvoří vložení částice *not* za pomocné sloveso. *He is not tired yet. Ještě není unaven.*

S výjimkou 1. osoby jednotného čísla (*I am not/ I'm not*) může částice *not* s pomocným slovesem splynout (*you aren't*). V takovém případě se pomocné sloveso s částicí *not* spojí v jedno slovo, přičemž samohláska „o“ ve slově *not* je nahrazena apostrofem. V otázce zůstává částice *not* za pomocným slovesem pouze v případě, že s ním splynula v jedno slovo (např. *Wasn't he...?*) V ostatních případech se pořadí slov ve větě nemění a po záměně podmětu s pomocným slovesem se částice *not* vyskytne až za podmětem.

Tvoření záporu se slovesem *to be*:

I am not Hungarian. Nejsem Maďarka.

You are not tired. Nejsi unavený.

He is not happy. Není šťastný.

It is not at home. Není to doma.

Aren't you nervous? Nejsi/Nejste nervózní?

Aren't they cold? Není jim zima?

TO HAVE (mít)

Sloveso *to have* se používá pro vyjádření vlastnictví (*I have a new mobile phone. Mám nový mobilní telefon.*), vztahu (*They have a good relationship. Mají dobrý vztah.*), dále mluvíme-li o nemoci či jiném rozpoložení (*I have a headache. Bolí mě hlava.*)

To have se časuje nepravidelně. V přítomném čase je tvar ve 3. osobě jednotného čísla **has**. (*He has a dog. Má psa.*) Ve všech ostatních osobách zůstává tvar shodný s infinitivem.

Časování slovesa *to have*:

I have

you have

he/she/it has

we have

you have

they have

Zápor u slovesa *to have*

se tvoří vložení částice *not* za pomocné sloveso.

Podobně jako u slovesa *to be* může částice *not* splynout v jedno slovo.

I have not / I haven't

you have not / you haven't

he/she/it has not / he/she /it hasn't

we have not / we haven't

you have not / you haven't

they have not / they haven't

Otázka se u slovesa *to have* může tvořit dvěma způsoby.

1. *to have* - pomocí slovíčka *do* - *Do you have a house? Máš dům? Does he have a car? Má auto?*

2. *to have got* - přehozením slovosledu: *Have you got a house? Máš dům? Has he got a car? Má auto?*

Have a have got

Sloveso *to have* lze ve větě použít dvěma způsoby. (*I have a brother./ I have got a brother. Mám bratra.*) *I have got* je typické pro britskou angličtinu, užívá se zejména v hovorovém jazyce, *I have* je typické pro americkou angličtinu a je formálnější. Základní rozdíl se objevuje při tvoření záporu, otázky a při krátké odpovědi. *Got* se v krátké odpovědi nepoužívá.

Kladná oznamovací věta	Záporná oznamovací věta	Otázka	Krátká odpověď - kladná	Krátká odpověď - záporná
He has a car. On má auto.	He doesn't have a car. On nemá auto.	Does he have a car? Má auto?	Yes, he does. Ano, má.	No, he doesn't. Ne, nemá.
He has got a car. On má auto.	He hasn't got a car. On nemá auto.	Has he got a car? Má auto?	Yes, he has. Ano, má.	No, he hasn't. Ne, nemá.

TO DO (dělat)

Sloveso *to do* má v přítomném čase dva tvary: pro 3. osobu jednotného čísla tvar *does* (*he does*), pro všechny ostatní osoby obou čísel tvar *do* (*I do, you do... they do*).

Sloveso *to do* může ve větě figurovat jako **významové sloveso** (dělat), např. *I always do my homework at night. Vždy dělám domácí úkoly v noci.* V takovém případě se tvoří otázka jako u významových sloves - tedy pomocí *do* (*Do you do your homework at night? Děláš domácí úkoly v noci?*)

Jako **pomocného slovesa** se *do* používá k tvoření záporu (*I don't like electronic music. Nemám rád elektronickou hudbu.*) a přímé otázky všech významových sloves v čase přítomném.

Do you speak Czech? Mluvíte česky?

Does she do the dishes every evening? Umývá nádobí každý večer?

Časování slovesa *to do*:

Přítomný čas	Zápor	Otázka
I do	I don't	Do I...?
you do	you don't	Do you...?
he/she/it does	he/she/it doesn't	Does he...?
we do	we don't	Do we...?
you do	you don't	Do you...?
they do	they don't	Do they...?

2. Významová slovesa (Lexical Verbs)

- jsou slovesa s vlastním, samostatným významem. Všechna významová slovesa přibírají ve 3. osobě jednotného čísla v přítomném čase koncovku **-(e)s** (he works, she goes...). Osoba (Person) a číslo (Number) je u anglických sloves záležitostí formální shody přísudku s podmětem.

Významové sloveso musí být v angličtině, na rozdíl od češtiny, vždy provázeno podmětem, ať už jmenným (*Peter is my friend. Petr je můj kamarád.*) či zájmenným (*We live in Prague. Bydlíme v Praze.*)

Časování významových sloves v přítomném čase:

I live / I go

you live/ you go

he lives / he goes

we live / we go

you live / you go

they live / they go

Pravopisné varianty koncovky ve 3. osobě jednotného čísla:

Varianta koncovky se volí dle následujících kritérií:

- es** se píše po skupinách hlásek **-ss, -sh, -ch, -o**: to bless - he **blesses**, to wish - he **wishes**, to go - he **goes**, to do - he **does**
- končí-li sloveso v infinitivu **souhláskou +y** (např. study, cry, try...) mění se koncovka ve 3. osobě jednotného čísla na **-ies**, to study - he **studies**, to try - he **tries**
- končí-li sloveso v infinitivu **samohláskou +y** (sa, play, buy...), přibírá sloveso pouze koncovku **-s** (to play - he **plays**, to buy - he **buys**...)

Modální slovesa (can, may, must...) koncovku 3. osoby jednotného čísla nepřebírají! Mají ve všech osobách stejný tvar!

Čas (Tense)

V angličtině existují dvě paralelní časování, kterými může procházet většina významových sloves. Jsou to:

prosté časování (Simple Form)

průběhové časování (Continuous/Progressive Form)

Časování prosté pouze zařazuje ukončený děj do minulosti, přítomnosti či budoucnosti, avšak nijak blíže nekvalifikuje jeho průběh.

Formálně se vyjadřuje prostým slovesným tvarem (v přítomném čase I live...they live).

Časování průběhové vyjadřuje vztah slovesného děje vzhledem k průvodním okolnostem. Děj vyjádřený průběhovým časem se považuje za neukončený nebo probíhající ve stanovenou časovou periodu.

Formálně se tvoří příslušným tvarem slovesa *to be*, po němž následuje přítomné participium významového slovesa (tj. slovesný základ + koncovka -ing):

I am working. He is speaking.

Přítomný čas prostý (Present Simple) - se používá pro děj, který má všeobecnou platnost, trvá v delším časovém úseku nebo se pravidelně opakuje.

Užití tohoto času vyjadřuje:

- všeobecně platná tvrzení (*The Earth goes round the Sun. Země obíhá kolem Slunce. The apple never falls far from the tree. Jablko nepadá daleko od stromu.*)
- děje vyjadřující trvalé vlastnosti, všeobecnou charakteristiku, znalost či dovednost podmětu.) *I speak French fluently. Mluvím plyně francouzsky.*
- pravidelně se opakující děje (*He never goes out on Friday evening. V pátek večer nikdy nechodí ven. I usually start work at 8 o'clock. Obvykle začínám pracovat v 8 hodin.*)

Dále se přítomný čas prostý používá u sloves, která významově mohou vyjadřovat průběhovou děje, ale netvoří průběhový tvar. Patří sem slovesa:

- smyslového vnímání (*to see - vidět, to hear - slyšet, to taste - chutnat, chuťově vnímat, to feel - cítit*)
- duševní stavy či pochody (*to believe - věřit, to trust - důvěřovat, to know - vědět, znát, to think - myslet, to understand - rozumět, chápat, to forget - zapomenout, to recognize - poznat, rozeznat, to remember - pamatovat si, vzpomenout si, to suppose - předpokládat, to mean - mínit, mít na mysli, to notice - všimnout si, zaregistrovat, to realize - uvědomit si, pochopit, to seem - zdát se, to hope - doufat*)
- citové vztahy, postoje a rozpoložení (*to like - mít rád, to hate - nenávidět, to love - milovat, to forgive - odpustit, to want - chtít, to wish - přát (si), to desire - toužit, to prefer - dávat přednost, preferovat, to dread - děsit se, obávat se*)

Přítomný čas průběhový (Present Continuous) - se používá pro děj, který právě probíhá.

Užití tohoto času vyjadřuje:

- průběh děje vyjádřeného významovým slovesem v okamžiku, kdy se o něm mluví: *We are just having dinner. Právě večeříme. What are you doing? Co (právě teď) děláte?...*
- děj, který sice neprobíhá v okamžiku, kdy se o něm mluví, ale činnost, již se někdo ve vymezenou dobu pravidelně věnuje: *I am studying Japanese this year. Letos studuji japonštinu.*

- c) časté opakování děje v přítomnosti, často s vyjádřením emocionálního postoje mluvčího, např. pocitu překvapení, údivu, rozhořčení apod.: *Why are you complaining about everything? Proč si pořád na všechno stěžuješ? He is constantly coming and going! Neustále chodí sem a tam!*
- d) bezprostřední (blízkou) budoucnost, často plán nebo záměr (zpravidla ve spojení s bližším časovým určením), zejména u sloves vyjadřujících pohyb jako *to go, to come, to start... ale i u jiných významových sloves. Peter and I are playing tennis this afternoon. Petr a já si zahrajeme dnes odpoledne tenis. Is anybody else going? Přejde ještě někdo?*

Průběhový tvar se skládá z příslušného tvaru slovesa *to be* a přítomného příčestí. Přítomné příčestí se tvoří přidáním koncovky **-ing** k infinitivnímu tvaru slovesa bez *to*. Přítomné příčestí se takto tvoří u všech sloves, která mají infinitiv (tj. s výjimkou modálních sloves). Časuje se vždy jen sloveso *to be*. Přítomné příčestí má ve všech osobách stejný tvar.

Pravopisné výjimky se objevují u sloves končících na **-e**: *come - coming, leave - leaving*, dále potom u některých dalších sloves, např. *to die - dying (umřít)*, *to lie - lying (ležet, lhát)*, *to tie - tying (vázat)* dochází v příčestí ke změně kmenové samohlásky.

Příklad časování významových sloves *to work/ to hurry*:

I am working / I am hurrying	we are working / we are hurrying
you are working / you are hurrying	you are working / you are hurrying
he is working / he is hurrying	they are working / they are hurrying